

زلزله انتخاباتی در ترکیه

آرای دور نخست نشان داد، جریان آقای اردوغان به رغم نارضایتی‌های گسترده به ویژه به دلیل نرخ تورم بالا و ناکارآمدی‌ها در جریان زلزله اخیر و به رغم فشار شدید رسانه‌های اپوزیسیون توانسته است پایگاه رای خود را حفظ کند.

به گزارش سایت خبری پرسون، ابوالفضل فاتح در یادداشتی نوشت: دور نخست انتخابات ترکیه با مشارکت ۸۶.۹۹ درصد واجدین شرایط به انجام رسید و آقای اردوغان با ۴۹.۵ درصد آرا و آقای کمال قلیچداراوغلو با ۴۴.۸۹ درصد آرا به ترتیب حایزین اکثریت آرا شدند. در اغلب نظرسنجی‌ها آقای اردوغان حدود ۴۳ تا ۴۵ درصد آرا و آقای کمال قلیچداراوغلو حدود ۴۷ تا ۴۹ درصد آرا را به خود اختصاص می‌دادند و حتی چند نظرسنجی احتمال پیروزی آقای اوغلو در دور نخست را داده بودند. چنانکه شاهد بودیم نتایج دور اول به شکل معنی‌داری با اغلب نظرسنجی‌ها مغایرت داشت و در حقیقت کاملاً برعکس شد. دلایل مختلفی برای این مغایرت‌ها شمرده شده، از جمله تمایل طراحان نظرسنجی‌ها به سوی تغییر بزرگ در ترکیه و تلاش برای واقعی نشان دادن و سپس عملیاتی کردن این تغییر، تمرکز نظرسنجی‌ها بر کلانشهرها و شهرهای مرکزی و تاثیر فضای رسانه‌ای اپوزیسیون و کشورهای اروپایی بر افکار عمومی بر این شهرها، فرهنگ پاسخ به نظرخواهی‌ها در این مناطق از جهان و پاسخگویی غیرواقعی جمع معنی‌داری از مشارکت‌کنندگان و رای پنهان اردوغان که در فضای منفی شکل گرفته برخی خود را حامی تغییر عنوان کرده اما در عمل به اردوغان رای داده‌اند. از نظر نگارنده، چهار عامل مهم دیگر در مغایرت‌ها نقش داشته است و این عوامل عمدتاً در سه روز پیش از انتخابات به فضای انتخابات وارد شد و لذا اساساً در نظرسنجی‌ها لحاظ نشد:

الف- وعده افزایش ۴۵ درصدی حقوق کارگران از سوی اردوغان

ب- اعلام حمایت جمع بزرگی از علمای مطرح جهان اسلام از او

ج - موضع‌گیری صریح آقای اوغلو علیه روسیه که منجر به فعال شدن بلوک‌های منطقه‌ای متحد روس علیه اوغلو شد

د- حمایت احتمالی تهران و شیعیان ترکیه از آقای اردوغان در روزهای آخر به دلیل گرایش غربگرایانه آقای اوغلو

که اگر هر یک از موارد بالا یک یا دو درصد در افزایش آرای آقای اردوغان موثر بوده باشد، وضع کنونی آرای آقای اردوغان تا حد زیادی قابل توضیح خواهد بود.

علاوه بر این، برخی منتقدان آقای اردوغان بر این باورند که کمپین ایشان از آرای بسیاری از مهاجران که در سال‌های اخیر با تغییر قوانین، پاسپورت ترکیه را اخذ کرده‌اند بهره برده و حتی سوءاستفاده از قدرت ازجمله مانع‌تراشی در خواندن آرای برخی مناطق و همچنین استفاده از برگه هویت بسیاری از افرادی که در زلزله کشته شده‌اند را بر این کژتابی‌ها افزوده‌اند که در اینجا نمی‌توان در اثبات یا رد آن سخنی گفت.

مرحله دوم انتخابات

به هر صورت، انتخابات مرحله اول به پایان رسیده و اینک مرحله دوم آغاز شده است. مهم‌ترین پرسش در شرایط فعلی این است که نتیجه نهایی انتخابات چگونه خواهد بود؟ با توجه به نقشه آرای دو رقیب انتخاباتی و با توجه به آنکه نفر سوم حذف شده است، به نظر می‌رسد آقای اردوغان مسیر بسیار هموارتری را برای پیروزی در مرحله دوم پیش روی دارد و به همان نسبت مسیر دشوارتری پیش روی آقای اوغلو است. وضعیت آرا بسان مسابقه دو سرعت می‌ماند که یک نفر در ۵ متر پایانی و نفر دیگر در ۵۰ متر پایانی قرار دارد و طبیعی است در زمان کوتاه دو هفته باقی مانده، پر کردن این فاصله بسیار دشوار است. با این وصف، وضعیت پیروزی و شکست هر یک از کاندیداها به این شرح خواهد بود:

احتمال پیروزی آقای اوغلو

با توجه به فاصله رای آقای اوغلو با آقای اردوغان اگر حداقل ۹۰ درصد آرای نفر سوم (آقای سینان) به حساب آقای اوغلو سرریز شود و آقای اردوغان نیز هیچ رای اضافی نیاورد در این صورت با فاصله بسیار اندک آقای اوغلو برنده خواهد شد. همچنین اگر آقای اوغلو بتواند تعداد معتنابه رای‌دهندگان جدید را به عرصه انتخابات بکشد و رقیب او از این مهم ناتوان باشد، آنگاه همراه با سرریز شدن بخشی از آرای آقای سینان به سوی آقای اوغلو، احتمال پیروزی برای اپوزیسیون ترکیه خواهد بود.

احتمال پیروزی آقای اردوغان

آرای دور نخست نشان داد، جریان آقای اردوغان به رغم نارضایتی‌های گسترده به ویژه به دلیل نرخ تورم بالا و ناکارآمدی‌ها در جریان زلزله اخیر و به رغم فشار شدید رسانه‌های اپوزیسیون توانسته است پایگاه رای خود را حفظ کند. این مهم می‌تواند ناشی از وفاداری بر اسلام‌گرایی حزب عدالت و توسعه، مدرنیزاسیون و توسعه اقتصادی و علمی و نظامی ترکیه و تغییر در سیاست خارجی ترکیه به منصفه یک قدرت اسلامی و منطقه‌ای باشد. با توجه به سهم

آقای اردوغان از دور نخست انتخابات به نظر می‌رسد در صورت ادامه روند فعلی، کمپین او راه آسان و کوتاه‌تری پیش روی خواهد داشت و به اصطلاح فعلاً شکست خوردن اردوغان قدری سخت‌تر از پیروزی‌اش خواهد بود. پیروزی ائتلاف آقای اردوغان در انتخابات پارلمانی که نمایه‌ای از مقبولیت هر یک از کمپین‌های انتخاباتی است نیز موید همین مطلب است.

در دور دوم با حذف رقیب سوم، اگر فرض بگیریم هر کدام صرفاً رای فعلی خود را به دور دوم ببرند، از مجموع ۵۱۶۵۶۵۵۶ رای، هم‌اکنون سهم آرای اردوغان با ۲۷۰۸۸۳۶۰ رای یعنی حدود ۵۲.۴ درصد و سهم آقای اوغلو با ۲۴۵۶۸۱۹۶ رای، حدود ۴۷.۶ درصد خواهد بود. بنابراین آقای اردوغان صرفاً نیازمند حفظ رای خود است، حال آنکه آقای اوغلو باید تقریباً تمام آرای آقای سینان را به حساب خود جذب کند یا به همان میزان رای‌دهنده جدید دریافت کند، تا آقای اردوغان را از اکثریت خارج کند که هم جذب کل آرای آقای سینان برای آقای اوغلو و هم ایجاد انگیزه برای مشارکت افراد جدید چندان آسان نیست.

زلزله انتخاباتی؟

با توجه به مشارکت حدود ۸۸ درصدی در انتخابات، چنانکه عرض شد، دشوار است بتوان در شرایط عادی رای‌دهنده جدیدی را به انتخابات وارد کرد و اگر احتمال افزایش یا کاهش در میزان مشارکت باشد، در شرایط فعلی برای هر دو طرف تا حد زیادی یکسان خواهد بود، مگر آنکه اتفاق منحصربه‌فردی روی دهد تا انگیزه‌ها به شکل ناگهانی در یک طرف فزونی یا در طرف دیگر کاهش یابد و لذا چون عمدتاً باید از سبد رای موجود بهره برد و به آن تکیه کرد، می‌توان گفت در حال حاضر احتمال پیروزی آقای اوغلو دشوارتر و احتمال پیروزی آقای اردوغان بیشتر است و صرفاً یک زلزله انتخاباتی یا یک تحول معنی‌دار در روزهای آینده به گونه‌ای که حداقل ۵ درصد آرای جدید به سبد آقای اوغلو اضافه کند یا یک رسوایی بزرگ یا یک اشتباه تاریخی که از رای آقای اردوغان به شکل معنی‌دار بکاهد، می‌تواند آقای اردوغان را از پیروزی دور کند که طبیعتاً این نوشته نمی‌تواند ارزیابی از میزان احتمال آن داشته باشد و باید منتظر تحولات دو هفته آینده و عملکرد هر یک از دو کمپین بود.

صرف‌نظر از هر نتیجه‌ای می‌توان گفت اپوزیسیون ترکیه برای نخستین‌بار توانسته است رای بالای ۴۴ درصدی را در برابر حزب و جریان آقای اردوغان به دست آورد و چنین ائتلافی شکل دهد، این ائتلاف به خودی خود یک پیروزی برای اپوزیسیون محسوب می‌شود و حتی در صورت شکست در این انتخابات در صورت حفظ انسجام موجود و فائق آمدن بر شکنندگی‌هایش که کم هم نیست، می‌تواند جریان آقای اردوغان را تا انتخابات سال‌های بعد به شدت تحت فشار قرار دهد و با توجه به میل به تغییر در فضای شهرهای بزرگ نظیر استانبول و شهرهای مرکزی نظیر آنکارا و تسری تدریجی آن به شهرهای کوچک‌تر، چه بسا اپوزیسیون بتواند پیروز انتخابات ریاست‌جمهوری بعدی باشد و جریان اردوغان نیز که از این پس یک خطر واقعی و مستمر را در بیخ گوش خود حس می‌کند، برای حفظ جایگاه فعلی در سال‌های بعد کار دشواری را پیش روی خواهد داشت و در صورتی پیروز باقی خواهد ماند که عملکرد بسیار بهتری از خود ارایه دهد.

دست‌آورد انتخابات

انتخابات در ذات خود یک «گفت‌وگو» است و صرف‌نظر از اینکه چه کسی پیروز باشد، آثار خود را به دنبال دارد و به جامعه و ساخت سیاسی ظرفیت و بُعد می‌دهد. برای آقای اردوغان پس از بیست سال با همه چسبندگی‌هایش به قدرت و قطبی ساختن فضای سیاسی این کشور و انتقادات جدی که به او وارد است و برای ترکیه با هر نتیجه‌ای که کسب شود، در صورت حفظ سلامت انتخابات در دور دوم، این انتخابات یک پیروزی و یک رخداد افتخارآمیز و الگوی مردم‌سالاری در منطقه‌ای است که از سلطنت‌ها، دیکتاتوری‌ها و انتخابات نمایشی فراوانی رنج می‌برد. البته ترکیه با سابقه کودتا و دخالت نظامیان و جریان‌های عمیق امنیتی در تحولات قدرت و با توجه به طمع‌ورزی قدرت‌های جهانی به این کشور، باید به هوش باشد که این انتخابات تضمین همه چیز نیست و تا نهادهای شدن مردم‌سالاری راه درازی در پیش است تا هیچ قدرتی به هیچ بهانه‌ای نتواند این روند را در این کشور مختل و اراده ملت ترکیه را مخدوش کند.

دو هفته آینده برای هر یک از دو جریان رقیب سرنوشت‌ساز خواهد بود. آنچه نوشته شد بر اساس داده‌های فعلی بود. در نوشته بعدی در صورت تغییر معنی‌دار در داده‌های انتخاباتی، ترسیم دقیق‌تری از آرایش نهایی آرا در انتخابات ترکیه ارایه خواهد شد.

منبع: اعتماد